

Gemeente Altena

Energiestrategie 2019-2046

Onderweg naar een CO₂ neutraal Altena

Toekomstvisie Altena

Wij zijn 21 vitale gemeenschappen in het groenste deel van de Brabantse Mozaïek. Via saamhorigheid, ondernemerschap en vernieuwing werken we aan ons welzijn. We zien om naar onze medemens, onze omgeving, onze historie en tradities. Zelfredzaamheid, duurzaamheid en veelzijdigheid zijn de principes waarlangs we samen leven en werken in en aan onze nieuwe gemeente. Wij zorgen ervoor om onze wereld op een verantwoorde manier doorgegeven kan worden aan de generaties na ons .

- * Wij hebben hier het beste van twee werelden. De rust en ruimte van een prachtig eiland, gecombineerd met de voorzieningen van de steden om ons heen. We willen de kwaliteiten van ons gebied koesteren èn benutten. Kwalitatieve ontwikkeling met respect voor elkaar en onze omgeving, gebaseerd op eigen initiatief in onze kernen. Dat houdt ons vitaal en aantrekkelijk in een turbulente wereld, ook voor onze kinderen en kleinkinderen.*

Onderweg naar een CO₂ neutraal Altena

Perspectief Altena

Samen met onze bewoners is voor de nieuwe gemeente Altena een toekomstvisie opgesteld. Door deze toekomstvisie lopen drie rode draden. Die geven de richting aan en vormen de basis en het kompas voor de ontwikkeling van onze nieuwe gemeente. Duurzaamheid is een van de rode draden en is niet alleen richtinggevend, maar ook een leidend principe. Duurzaamheid is niet alleen zorgvuldig omgaan met natuur en milieu maar heeft ook te maken met het respectvol omgaan met mensen, de omgeving en de economie.

- * Bij duurzaamheid denken wij aan:
- * Rentmeesterschap;
- * Onderwijs ontwikkelingen;
- * Circulaire economie;
- * Energietransitie en Altena CO₂ neutraal;
- * Wij zullen ons met name richten op energie en de transitie die de komende 27 jaar nodig is voor een CO₂ neutraal Altena in 2046.

Onderweg naar een CO₂ neutraal Altena

Visie & Missie

Missie

“De gemeente Altena wil een duurzame, CO₂ neutrale gemeente zijn en actief bijdragen aan een schone, gezonde leefomgeving.”

Visie

- * We dragen bij aan de inspanning om opwarming van de aarde met meer dan 2 °C te voorkomen, maar streven naar maximaal 1,5 °C;
- * We leveren een actieve bijdrage en geven daarmee het goede voorbeeld;
- * We besparen op energie, wekken zelf duurzame energie op, bouwen gebruik fossiele brandstoffen af ;
- * We houden rekening met People, Planet & Profit (Triple P-benadering);
- * We doen het samen: Overheden, Ondernemers, Onderwijs en Inwoners.

Onderweg naar een CO₂ neutraal Altena

Beleidskader & Doelstellingen

(inter)nationaal

Beleidskader

Klimaatafspraken Parijs 2015

“Beperken van de opwarming van de aarde tot maximaal 2 graden, maar streven naar maximaal 1,5 graden.”

Europese Unie

2020 European Climate and Energy Package
2030 European Climate and Energy Framework

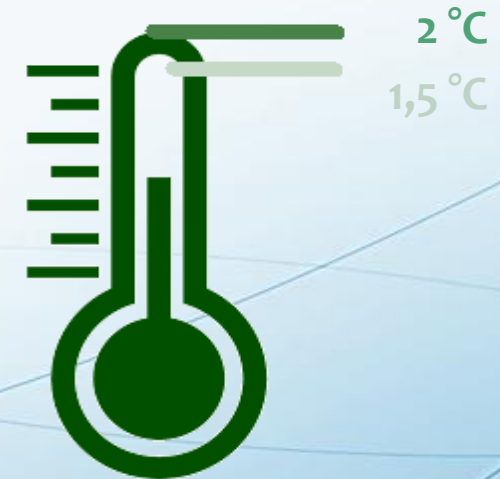
NL Energieakkoord

Brabantse Energie Agenda

Regionale Energiestrategie West-Brabant ‘ONS 2050’

Doelstellingen

* 2020	Europees	Nationaal	Regionaal	Altena
Energiebesparing: <i>ten opzichte van trend</i>	20%	20%	20%	20%
CO ₂ -reductie: <i>ten opzichte van 1990</i>	30%	16% *1 *1 t.o.v. 2005	30%	30%
Duurzame Energie:	20%	14%	16%	10%
2046				
Energiebesparing: <i>ten opzichte van trend</i>	50%	50%	50%	50%
CO ₂ -reductie: <i>ten opzichte van 1990</i>	95%	95%	95%	95%
Duurzame Energie:	100%	95%	95%	95%

Samenvatting Energiestrategie

NORM: duurzame energie

DOEL: Gemeente Altena in 2046 CO₂ neutraal

SAMEN: ondernemers, onderwijs, inwoner, overheid

OPWEKKEN: 100% duurzaam energiegebruik in 2046

BESPAREN: 50% op verwachte verbruik in 2046

BEUC: Bewustwording, Eigenaarschap, Urgentie, Communicatie

RUIMTELIJKE ONTWIKKELING: inpassen in alle ruimtelijke ontwikkelingen

BOUWEN: alle nieuwbouw gasloos

MOBILITEIT: stimuleren OV en alternatieve brandstoffen

PROCES: flexibiliteit

ORGANISATIE: benodigde FTe en €€

PROJECTEN: maatwerk, laaghangend fruit, kopiëren, faciliteren

UITVOERINGSAGENDA: stappenplan tot 2046 en continuïteit

Opgave Energietransitie

1. Omvang transitie
2. Bewustwording en Eigenaarschap

Ad 1. Waar staan we nu:

Verbruik 2016: zie pagina 9

Duurzaam opwekken 2016:

Aalburg	Werkendam	Woudrichem
3,7%	2,6%	2,9%

Ad 2. Doelgroepgerichte aanpak

Ambitie: iedereen draagt bij;

Anders denken en handelen;

Maatwerk per doelgroep;

Gefaseerde aanpak.

Energieverbruik & CO2 uitstoot

Totaal Energieverbruik (in TJ) *

	Aalburg	Werkendam	Woudrichem
2014	882	3374	1260
2015	862	3348	1266
2016	854	3388	1275

Totaal CO2 uitstoot (in ton)

	Aalburg	Werkendam	Woudrichem
2014	67.372	253.883 (166.883)	94.000
2015	69.059	255.824 (172.372)	96.445
2016	n.n.b.	255.942 (170.108) met (zonder) A27	94.294

* Voor details: zie klimaatmonitor.databank.nl

Beleid

ALGEMEEN:

Nadruk op gebouwde omgeving en verkeer en vervoer

CATEGORIE:

Zon: op alle overheidsgebouwen en locaties (gemeente, provincie, Waterschap) zonnepanelen. Visie op zonneweides wordt eind 2018 vastgesteld als onderdeel van Omgevingsvisie.

Wind: onderzoek naar de wenselijkheid van windenergie en eventuele locaties.

Water: gebruik maken van zowel energie uit oppervlakte water als uit stromend water (langere termijn optie).

Bodem: onderzoek naar haalbaarheid geothermie (waar mogelijk met buurgemeenten).

Alternatieve energie opwekking: bijv. Energiefabriek WSRL

Opzetten van een Altena Energiebedrijf

Kompas

Gezamenlijke opgave van ondernemer, onderwijs, overheid, inwoner;

Bewustzijn en Eigenaarschap via doelgroepenbenadering;

Gefaseerde aanpak met 4-jaarlijkse evaluatie (per raadsperiode);

Maatwerk per energiebehoefte (elektriciteit, warmte, mobiliteit);

Maatwerk per sector (gebouwde omgeving, bedrijven);

Regionaal optrekken en afstemmen, betrekken lokale partijen;

Koppeling omgevingswet en ruimtelijke ontwikkelingen;

(Voort)bouwen op bestaande projecten (laaghangend fruit).

Norm, Doel, Samen

NORM

Duurzame energie in opwekken en gebruiken;
Besparen op energieverbruik;
Geen fossiele brandstoffen;
Innoveren / nieuwe technieken;
Zorgen voor balans in het energiesysteem.

DOEL

In 2046 is Altena CO₂ neutraal;
Optimale leefbaarheid.

SAMEN

Gezamenlijk belang Inwoners, Ondernemers, Onderwijs, Overheden;
Regionaal (provincie, RWB) afstemmen;
Zoveel mogelijk bottom-up.

Opwekken en Besparen

OPWEKKEN

Opwekken “Altena energie” optimaliseren;
Altena Energie Bedrijf;
Gebruik van Zon, Wind, Warmte en Water;
Afbouwen fossiele energie met 3,5% per jaar;
Technologische ontwikkelingen volgen en toepassen.

BESPAREN

50% op verwachte energieverbruik in 2046;
Jaarlijks 1,5% besparen;
Nieuwbouwplannen zo snel als mogelijk energieneutraal;
Bestaande bouw 1000 huizen per jaar ‘o-op-de-meter’.

Zon

Beleid gemeenteraden Aalburg, Werkendam, Woudrichem:

Aalburg: 2018 start met PV panelen op gemeentelijk/maatschappelijk vastgoed;

Werkendam: PV panelen op gemeentelijk/maatschappelijk vastgoed/percelen;

Woudrichem: 2017 start met PV panelen op gemeentelijk/maatschappelijk vastgoed;

Altena: * 2018 start onderzoek naar uitgangspunten geschikte locaties zonneweides

* onderzoek naar gebruik zonthermische energie

Regionale Energiestrategie West-Brabant:

Zie ideeënlijst RES WB pag. 35: zonne-energie

Initiatieven 2017/8:

PV panelen op gemeentelijk/maatschappelijk vastgoed (o.a. MFA's);

DEcAB: zonne-energie van de boer;

Greenhome: collectieve inkoop voor particulieren;

Land van Altena/Meander: PV panelen op huurwoningen (Wocozon);

Waterschap: zonneweides op (voormalige) waterzuiveringen;

Diverse kleinschalige initiatieven.

Windenergie

Beleid gemeenteraden Aalburg, Werkendam, Woudrichem:

Aalburg: geen windmolens in gebied Altena

Werkendam: geen windmolens in gebied Altena

Woudrichem: geen windmolens in gebied Altena

Altena: nog geen beleid;

2019: onderzoek naar de wenselijkheid van windenergie in Altena en eventuele locaties.

Regionale Energiestrategie West-Brabant:

Wind lokale/regionale kansen: langs A27, Bergse Maas, Merwede (Noordwaard)

Bewustwording, Eigenaarschap, Urgentie, Communicatie

BEWUSTWORDING

Doelgericht werken per kern/wijk;
Fossiele brandstoffen raken op, aanpak realiseren gasloze wijken;
Energietransitie opgave helder maken.

EIGENAARSCHAP

Per doelgroep duidelijk taakstelling;
Doelgroepen betrekken bij planvorming.

URGENTIE

Moet nu beginnen/doorpakken;
Uitvoeringsagenda op 1/7/2019 gereed.

COMMUNICATIE

Per doelgroep: raad heeft andere info nodig dan inwoner;
Klare, begrijpelijke taal (PetaJoule syndroom).

Ruimtelijke Ontwikkeling en Proces

RUIMTELIJK ONTWIKKELING

- Inpassen in alle plannen (onderdeel omgevingsvisie);
- Mogelijke locaties in beeld brengen (met alle belanghebbenden);
- Gebruik maken van bestaande zaken (bijv. gebouwen);
- Stimuleren OV gebruik;
- Stimuleren laadpalen voor elektrische voertuigen;
- Warmte- en koudebehoevende bedrijven koppelen (ook regionale aanpak).

Proces

- Moet flexibel zijn;
- Per 4 jaar (raadsperiode) totale evaluatie en wijzigingen;
- Per jaar evalueren en bijsturen.

Organisatie, Projecten, Uitvoeringsagenda

ORGANISATIE

Energietransitie is van hele gemeentelijke organisatie;
Voldoende Fte's voor faciliteren, communiceren, opvolgen;
Innovatief denken;
Partijen bij elkaar brengen;
Maatschappelijk draagvlak creëren.

PROJECTEN

Maatwerk leveren per energiebehoefte (Stroom, warmte, mobiliteit);
Laaghangend fruit plukken (lopende projecten lokaal/regionaal);
Coöperatie andere gemeenten/regio's;
Gebruik maken van RES projecten ONS2050 (RWB).

Altena Energiestrategie 2019-2046

Tijdbalk/Stappenplan

24 September- 31 oktober 2018: concept naar belanghebbenden

November 2018: Altena Energiestrategie aanbieden (RIB) aan fusieraad

1 januari-30 april 2019: opstellen uitvoerings programma

Juli 2019: vaststellen door gemeenteraad

Vanaf 1 januari 2020: jaarlijkse evaluatie (bijsturen)

Vanaf 1 januari 2022: 4-jaarlijkse evaluatie (toetsen en aanpassen)

Gemeente Altena i.o.

 p/a Raadhuisplein 1
4251 VZ Werkendam
 Postbus 16
4250 DA Werkendam
 0183 – 507 200
 www.werkendam.nl
 [gemeentewerkendam](https://www.facebook.com/gemeentewerkendam)
 @gem_werkendam

ALTENA 2019